

KRITIKA

Obilno in varno, na že znane strune

Silviu Purcărete po romanu
Leva N. Tolstoja: **Vojna in mir**

Režija: Silviu Purcărete
SNG Drama Lj, MGL, CD

●●●

✂ Zala Dobovšek

V zadnjih desetih letih smo pri nas lahko videli nekaj uprizoritev romunskega režiserja **Silvia Purcăreteja**, prav Pantagruelova svakinja (2008) in Faust (2012) pa sta bili tisti, skozi kateri lahko razbiramo tudi temeljne sceneke principe koprodukcije **Vojna in mir**, v kateri, kakorkoli obračamo, Purcărete zaigra na svoje že znane strune. Spektakularne odrske slike, izbruhi barv in zvočni plazovi, simultano platenje dogajanja, masovni prizori, teatralno drenjanje odrskih figur, vse to skupaj speto pod nekakšen »nazorovani kaos«.

Njegova dramatisacija Vojne in miru je obsežna serija izsekov iz romana, brez zavezujočega namena obnoviti izvorno fabulo, gre za nizanje nekje daljših, drugod tako rekoč hipnih situacij, ki naj bi prek številnih motivov želele avtorsko zaobjeti kompleksnost Tolstojevega duha. Adaptacija roman selektivno seseklja, s čimer sočasno pričakuje gledalčevo poznavanje izvornika (producenti so za nas pripravili tudi njegovo obnovo); nov, prirejen tekstovni format torej lahko beremo kot režiserjev idejni podpis, ki pa notranje, na ravni vsebine in zgodovinskega obdobja ostane domala nedotaknjen. Purcărete ne vidi potrebe po izčiščeni sporočilni aktualizaciji romana, varno o(b)stane

»zataknen« v aristokratskem svetovju z začetka 19. stoletja, kar za seboj (logično?) potegne tudi metodologijo igre, ki se zdi že skoraj kot dobesedni ostanek ruskega realizma. Poljubno koriščenje mikrofona, »vdor« lika Tolstoja in siceršnji celostni profil uprizoritve, ki namenoma razkriva zaodrje in (med)priprave, so prej estetski kot pa subverzivni.

Prioriteta uprizoritve je njeno matematično strukturiranje, tekoče lepljenje prizorov, ki pogosto preskakujejo lokacijsko-časovne koordinate in zarisujejo tematsko mogočnost romana. Osrednja skrb je usmerjena v zunanjo uglajenost, v promet in piljenje dogodkovne dinamike in ta »obsesija« se na neki točki zazdi tolikšna, da skoraj v celoti zapostavi izvedbene potenciale, ki jih ponuja skoraj petindvajsetčlanska igralska zasedba, v katerih je večina (med njimi tudi prvakov in prvakinj) odrinjena v shematske in na zgolj nekaj replik sploščene vloge. Izjema je **Jernej Šugman** kot Apraksina, k njegovi markantnosti pripomore seveda tudi transvestitska zasnova vloge, a predvsem ekspresivna izvedba, ki z namernim karikiranjem, notranjo distanco in poudarjenimi grimasami konec koncev tudi razume pogoje volumna Gallusove dvorane.

Krovni dramaturški model je dvodelen: prvi, občutno daljši del (mir) se navdihuje v ljubezenskih, spletkarskih, družinskih in rivalskih protokolih med Tolstojevimi junaki in junakinjami. Gre za zapleteno, precej težko sledljivo mreženje situacij, ki razpirajo histori-

ne ambiente in strastno, rusko vzdušje, obilne pojedine, zabave in streljanje, Nataše so kar tri (**Ajda Smrekar**, **Viktorija Bencik Emeršič**, **Jana Zupančič**), čeprav ta odločitev ni jasno argumentirana. Ne glede na ves družabni direndaj naj bi ta del predstavljal intimno plat romana, medtem ko naj bi se drugi (vojna) predimenzioniral v širšo javno in zgodovinsko preslikavo sveta, ki se udinja kompromisom vojne. Tukaj se v skladu z veličino teme razpne tudi vizualna in spektakulska raven uprizoritve, v nasprotju s prvim delom se cepi tudi pripovednost dogajanja, ki ga podaja sam »komentatorski« lik Tolstoja (**Janez Škof**), vključno z marionetno »igro v igri« ogromnih lutk političnih figur (med katerimi dominira Napoleon) in proti koncu že zdesetkano psihologijo (prej verističnih) likov. Tematika vojne – v nasprotju s prvim »intimnim« delom – poseže po večji metaforiki, je zelo sugestivna, a neproblematizirana. Uprizoritev je paša za oči in pisana na kožo tistim ljubiteljem ruske literature, ki se ne obremenjujejo s tem, kaj se je v dveh stoletjih zgodilo s kritiko in družbenimi vprašanji politike, vojne in spolnih vlog. ✕

Purcărete ne vidi potrebe po izčiščeni sporočilni aktualizaciji romana, varno o(b)stane »zataknen« v aristokratskem svetovju z začetka 19. stoletja, kar za seboj (logično?) potegne tudi metodologijo igre, ki se zdi že skoraj kot dobesedni ostanek ruskega realizma.

Nataše so kar tri (Ajda Smrekar, Viktorija Bencik Emeršič, Jana Zupančič), čeprav ta odločitev ni jasno argumentirana.
📷 Jaka Gasar